

A VII. Országos Braille Olvasási Versenyt szeptember 17-ére hirdette meg a Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete. Az egyesület és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár között hosszú ideje fennálló rendszeres és sokoldalú jó kapcsolatnak köszönhetően már nem első alkalommal vettünk részt a zsűri munkájában.

Látó ember számára felmérhetetlen az az energia, amit gyengén vagy egyáltalán nem látó társaink egy ilyen verseny megszervezésébe befektetnek. Ugyanakkor irigylésre méltó, ahogy előkészítik azt, a pályázat megfogalmazásától a kivitelezésen át az elszámolásig. Az előző év októberében *Szavak szárnyán* címmel látássérültek írásaiból jelentettek meg kötetet síkírással, Braille-formátumban és hangoskönyvként is. Már öt alkalommal szerveztünk közösen felolvasónapot az ünnepi könyvhét keretében *Add az időd! Add a hangod!* címmel az önkéntesség jegyében. Számos más szál is összeköti intézményünket és az egyesületet. A fenti példával csak megerősíteni és alátámasztani kívántam azt a törekvést, amit az egyesület munkatársai tesznek sorstársaikért az irodalmi élmények biztosítása érdekében.

A Braille olvasási versenyek azonban nem csupán az irodalmi művek közvetítését szolgálják, hanem egy alighogy meggyökeresedett kultúrának a megőrzését is.

A Charles Barbier által katonai célokra szerkesztett „éjszakai írást” Louis Braille tökéletesítette a nem látók fejlett tapintásérzékelő képességére alapozva, és kidolgozta ezt a pontolvasási rendszert. Azt a rendszert, ami több mint egy nyelv. Olyan kommunikációs lehetőség a nem látók rétegének, melyet csak adott nyelvhez kötötten lehet használni. Amikor értékmegőrzést emlegettem a verseny ürügyén, akkor a Braille-írás és -olvasás készségére gondoltam. Ezen jelelés létrejöttének idején (1921) a vakok jelentős hányadát az idősek tették ki (időskori látásgyengeség vagy látásvesztés), a fiatalabb korosztályhoz tartozók közül pedig kevesen voltak, akik intézetben nevelkedhettek és lehetőségük nyílt a szervezett oktatásra. Az idősebb korban látásukat veszített emberek már nehezen vagy egyáltalán nem tanulják meg a Braille-írást, s a tapintásérzékenységük is gyengébb. Mire széles körben elterjedt volna a használata, akkorra megjelentek azok az elektronikai termékek, melyek a „fárasztó” olvasást kezdték háttérbe szorítani. A mai fiatalok előnyben részesítik a technikai eszközök segítségével közvetített irodalmi és szakmai információkat. A vakok és gyengénlátók alig tíz százaléka ismeri ezt az írásmódot, pedig egyértelműen bizonyítható, hogy ennek birtokában jobban haladnak a tanulásban és a munkában is.

Azt kell mondanunk, a Braille-olvasás kultúrájának elsajátítása, ápolása már csak hobbinak tekinthető. Ezért is van különösen nagy jelentősége egy ilyen versenynek a Braille-írás népszerűsítésében. Egy olyan megmérettetésnek, ahol egy mércével mérik a tizenkét éves, vakok intézetében nevelkedő szabolcsi kislány tudását és a Szilágyságból származó, ma Nagyváradon élő, eredendően a bukaresti vakok intézetében tanult középkorú férfi olvasási technikáját. Ő például a román Braille-írást tanulta meg, anyanyelvi környezetébe visszatérve a magyar nyelvű önszorgalomból sajátította el. Volt olyan résztvevő, aki saját otthonában is nehezen tájékozódik, de kiválóan olvas, s olyan is, aki

oktatja a Braille-írást, hogy továbbadja ezt a kultúrát, de olyan is, aki idős fejjel, önszorgalomból tanulja. Egy, a gyerekeinek minden este „mesét tapintó” zenetanár és a telefonközpontos lány is megmérette magát. Utóbbi szintén teljesen vak párjával érkezett a vadidegen városba. Elkötelezettségéből, hitből és ügyszeretetből is kitűnően vizsgáztak a versenyzők, akik minden évben egy megyei kötődésű író művéből olvasnak fel részletet. Ebben az esztendőben Osztoján Béla *Átyin Jóskának nincs aki megfizessen* c. regényét választották a szervezők. A látó zsűri síkírásban követte a szöveget. Betű- és szótaghibákat, folyamatosságot és értő olvasást figyelve, értékelve. Az ország különböző pontjairól idesereglett résztvevők és az őket kísérő segítők (családtagok vagy hivatásosok) egy nagyon izgalmas, derűs vetélkedésnek lehettek részesei.

A díjazottak:

- I. *Magyar Csaba* (tanár, Vakok Ált. Isk.)
  - II. *Horváth Mária* (szociális asszisztens)
  - III. *Ferenczi Edit* (telefonközpontos)
- Különdíj: *Hegyes Vivien* (tanuló, Vakok Ált. Isk.)

S akiknek ez a jelenlévők közül megadott, azok megcsodálhatták az *Apróságok nagy tettei* című kiállítást. A rajzok (250) az egyesület által a tavasszal meghirdetett pályázatra érkeztek be. A cél az volt, hogy mutassák be a 3–14 éves alkotók hogyan, miben tudnának ők segíteni egy fogyatékkal élő társuknak, mint önkéntesek. A pályamunkák legjobbjait még az őszi folyamán bemutatjuk könyvtárunkban is. ■

Louis Braille és írása

Louis Braille (1809. január 4. – 1852. január 6.) maga is vak pedagógus, feltaláló, a vakírás, azaz a róla elnevezett Braille-írás létrehozója.

Munkahelye a párizsi Vakok Intézete volt. A Braille-írásnak köszönhetően a Vakok iskolájában elismert tanár lett. A tisztelet ellenére életében, iskolájában nem tanították találmányát. 1852-ben tuberkulózis betegség miatt elhalálozott. Halálát követően 1854-ben Franciaországban hivatalosan is elismerték kialakított írásrendszerét. A 19. század végén az egész világon elterjedt. Magyarországon 1893-ban vezették be.

(forrás: wikipedia)

